

Több műszakos újítók

Nemrégiben rendezték meg Budapesten a ruházati ipar újításainak-találmányainak seregszemléjét. Sok nagyszemélyű, ügyesen megvalósított ötlet mutatkozott be a szakembereknek. Erdemes volt tehát megrendezni a kiállítást.

De szükséges volt életre-hívni vele kapcsolatban — egy másik újítótörőmet is. A textiles női újítók ankétját hívta össze a szakszervezet. Hogy miért?

MIÉRT KEVÉS?

Bille Györgyné, a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat újszagedi szövőgyárában dolgozik. A kikészítő üzem rész vezetője és a Kiváló újító jelvény ezüstfokozatának tulajdonosa. Az utóbbi belépőt jelentett a tanácskozársra is.

— A bevezetőben — mondja — azt hallottuk: a textiliparban foglalkoztatottak 85 százaléka nő. Mégis, az újítók között csak 0,5 százalék a nők számaránya.

— Miért kevés a női újítók száma? — erre a kérdésre próbáltam feleletet adni az országból összesereglett lányok, asszonyok körülbelül hatvanan. Erről beszélgetünk mi is a kikészítő üzem irodájában. Hármában, mert egy másik ezüstjelvényes kiváló újító, Eiserle István is bekapcsolódik a beszélgetésbe.

— Először is azt kell tisztáznunk: elsősorban a szövő-és fonók, a fizikai munkások újításai hiányoznak. A gépnél dolgozó nőket ugyancsak igénybe veszi a munka: álldogálás, járkálás, éjszakai műszak. Aki 8–10 gépet „szolgál ki” nyolc órán át, attól nyilván hiába várának teremtő gondolatokat, hisz fáradt a műszak végére, s az újításhoz bizony idő is kell. Meg aztán az otthoniak: bevásárol, főz, mos, takarít a másik műszakban minden gyakorlati feleség és anya.

— Hogy mégis mit lehetne tenni? Nem kell túl magasra rakni a mércét, kinél oda kell tenni, ahová a végzettsége is igazítja. Félreértés ne essék: attól, hogy nő, nem szükséges lezállítani a követelményt, de azt mindenkinél figyelembe kell venni, hogy hol dolgozik.

Ez összegezhető a kettejük által elmondottakból. Meg az, hogy megértik, átérzik a dolgozó társak gondját, az akadályokat is. Hogy az a munkásnő esetleg nem tudja lerajzolni, fölvezetni, még ha van is valami jó elképzelése, a saját munkájának könnyítéséről. Például munkaszervezés vonatkozásában. Hisz sok minden van, amit ő tud, ő ismer a legjobban. Így a kisebb ésszerűsítésekben, a munkavédelem terén is születhetnek újításai. De ehhez kellene a műszakiak fokozott „bábáskodása”, is.

Hiába, objektív tényező az is: hogy elmondani inkább hajlandók valami elképzelést, de nehezen fognak a leírásához.

A LEGFRISSEBB

A két ezüstjelvényes kiváló újítónő eltűnődik, mikor megkérdezem, hány újításuk van. Húsz körül jár a számuk, ez bizonyos. Inkább a szabadalmukról beszélnek: Billéné, Eiserléné és Bakó László, a gyár főmérnöke együtt hozták létre ezt a szellemi alkotást — a lángmentes ponyva és munkaruha annak idején általános érdeklődést keltett.

S jól is hozott a konyhára. Persze, ami a felkészülést, a sok hozzáolvasást, búvárkodást illeti — az mindig is kemény munka. Egy-egy ilyen szellemi termék manapság már a szaktudás, a tehetség és a szorgalom ötvözet. Bennük — mondhatom a hallottak alapján — megvolt a megvan mindez.

A legutóbbi újításokról beszélnek. Ezt is hármában „ötlötték ki” — bár inkább a „kidolgozták” a helyes kifejezés, hisz igen sok munka van benne. — Dani Ferencné volt a harmadik társ. Újításuk lényege, hogy az eddig szakaszosan festett árúk folyamatos technológiával készülhetnek.

Egy sor gépészeti és kémiai leckeit kellene megoldaniuk: jól sikerült — ez az újítás is „el” már a gyárban. Hogy mit oldott meg? A korábbi 13 ezer 500 méternyi anyag helyett naponta 21 ezer méter gyártását tette lehetővé újításuk, s mivel még egy gépsorral bővítik a berendezést, végeredményként a megduplázására lehet számítani.

Sok szó esik a jelenlegi újítási rendeletről is. Mindketten olyan pozícióban vannak, ahol a munkaköri kötelesség és a saját szellemi termék kiváltsága — a rendelet alapján igen nehéz. A vállalat ezt újítási célfeladatokkal át-átidalja, mégis megoldatlannak látják a kérdést.

Hol a határ? Nem könnyű, újra és újra felmerülő probléma ez. Nyilván az országos újító konferenciának is szava lesz hozzá.

— Mikor tud idét szakítani az újításokra? — kérdezem Eiserlénét. A mosolygós, fekete szemű fiatalasszony elmondja, hogy többnyire otthon, jóllehet gyakorló feleség és anya is, egy gimnazista kislánya van.

— Én technikusként jöttem a gyárba, 1956-ban. Ötvenkilencben megszűletem a kislányomat, azokban az években kevesebbet is újítottam. De 1964–70 között elvégeztem a vegyipari műszaki egyetemem. Most mérnök-technológus, a technológiai osztály helyettes vezetője. Sok minden

tartozik munkakörébe: a kikészítéstechnológiáktól a pozdorjalemez-gyártási eljárásokig. Plusz szombatonként tanít is — a textilipari szakiskolákban.

— Hogy mi ösztönzi az embert az újításra? Én nem a pénzt említeném az első helyen. Nem az jut eszembe, mikor kezd kialakulni a gondolat, hogy mennyit kapok érte. A téma izgatja az embert, hogy sikerüljön megoldást találni valami hasznosat, újat — vallja magáról az újítónő.

TÖBB SEGÍTSÉGET

A vállalat újítási és munkavédelmi osztályának vezetője Fülöp Margit. Vele és Ottlik Józsefné újítási előadóval is elemezzük a helyzetet. 1971-ben öt újítást adtak be nők, közülük csupán egy volt fizikai munkás: 1972-ben ugyancsak öt az elfogadott újítások száma — köztük két munkásnő javaslata a kenderfonóból. Kevés, nagyon kevés.

Fülöp Margit: Magam is munkásnőként kezdtem, tudom milyen fárasztó a nyolc óra egy gépesnek, milyen nehéz az éjszakai műszak. De azt is tudom, hogy jó gondolatok, ötletek is vannak a mi asszonyainknak — talán nagyobb propagandával, ambícióbesszeggel, a műszakiak besegítésével lehetne javítani a statisztikán. Mert magamról tudom, az ember elsősorban a művezetőjéhez fordulhat, ha valamit jobbitani akart — az ő hozzáállásukon sok múlik.

Néhány munkásnő által benyújtott javaslatot tavaly — részben munkavédelmi problémák miatt — vissza kellett utasítani. De ezekben is megcsillant a szép szándék, az okos gondolat. Az, amit tovább ébreszteni feladat nemcsak a KSZV-nél, sőt nem is csupán a textiliparban.

Persze, nemcsak a munkásnők, hanem az alkalmazotti gárdába tartozók közt is. Mert jelenleg mégiscsak az a helyzet, hogy nők alig-alig vannak az újítók között. Eiserléné vagy Berta Mártonné a kenderfonóból még inkább csak szabályerősítő kivételek manapság. S míg a férfi haza-hazaviheti az üzem gondját is, az asszonnyal bizony gyakran előfordul, hogy otthoni gondokon töpreng, odabent is — mert náthás lett a gyerek, mert a háztartásnak ezer gondja van stb. Félt, hogy gyors javulást nem is várhatunk addig, míg a terhek — a több szolgálat, a jobb családi kooperáció, házastársi megértés stb. eredményeként — nem kevesbedhetnek az asszonyvállalok.

Simai Mihály

A teljesítmény bére

Valóban az? Kétkedünk, s nem alaptalanul tehetjük ezt. Tavaly minden száz teljesített munkaórából — az állami iparban — átlagosan 57,1-re rúgott a teljesítménybérben ledolgozottaké. Kevés? Igen! Főként, ha azt nézzük, hogy öt évvel korábban — azaz 1968-ban — még ugyanez a mutatószám 58,4 volt. Merre, s hogyan kanyarog ez az enyhe lejtő? S egyáltalán, miért halad emelkedő helyett lejtőn a sokat emlegetett teljesítmények javadalmazásának gyakorlata?

Alapigazság: nem azért kell fizetni az embert, hogy meghatározott időt eltöltsön a munkahelyén, hanem azért, amennyit, amit csinál. Alapigazság — elvi igazság. Mert a gyárak, vállalatok többsége a bért inkább a munkaerő toborzójának és megtartójának, mintsem a munka minősítőjének tartja, használja. Ez pedig nehéz — a társadalmi érdekek érvényesítését akadályozó — ellentmondásokat szül. 1972-ben a termelő állóeszköz-állományon belül csupán a gépek, berendezések, felszerelések értékének növekedése kilencmilliárd forintot tett ki, ugyanakkor a teljesítménybérben dolgozók aránya tovább csökkent. Százalékosan is kisebb volt, mint 1971-ben, s abszolút értelemben is, mert a ledolgozott óraszám szintén zsugorodott.

Ezek után nem csoda — bár ez csak az okok egyike — ha a több gép, berendezés egységnyi értékére jutó termelés apad. Tegyük fel: 1971-ben ezer forint értékű eszközre ezer forintot kitevő termelés könyvelhetett el egy gyár. 1972-ben 990 forintnyit, ha a szocialista ipar átlagát tekintjük, azaz tíz forinttal kevesebbet.

Világos a diagnózis, mi akadályozza a gyógyítást? Ahhoz, hogy a teljesítménybér valóban a teljesítmény bére legyen, s hogy az ennek alapján elszámolt órák száma emelkedjék, az ipar gyakorlatának sok vonása szorul alapos átrajzolásra. Gátolja a teljesítménybérben dolgozók táborának gyarapítását, hogy megduzzadt a kisegítő, „tedd ide, menj oda” létszámcsoport, tehát azoké, akik órábérben foglalkoztathatók, mivel tennivalóik nem mérhetőek. Szerepet játszik a kényelmesség, a bátortalanosság, a munkanormák elavultsága, folyama-

tos rendbentartásuk elhanyagolása, valamint az, hogy a beralap nagysága — tisztelet a ritka kivételnek — a létszámhelyzet függvénye, s nem a végzett munka mércéje.

Summázva: laza a munka és a bér, tehát a teljesítmény és az érte járó pénz kapcsolata. Laza, esetleges, a helyes elveknek ellentmondó. Ezért a munkaerőként emlegetett ember — ha fölkerelkedik, új állás után néz — örömmel veszi az időbéresek közé való besorolását, vagy azt, hogy azonos bérért kisebb teljesítményt szabnak meg feladatuk. A vállalatok viszont „mindenre készek”, csak hogy munkához jussanak. Lemondanak a teljesítmény szerinti bérezésről, ami végső soron rontja a termelékenységét, drágul a termékek előállítás... süllyesztőbe kerül a differenciálás elve, hiszen azt a munka mennyisége, minősége alapján kellene alkalmazni, de kényelmesebb az egyenlősi. „Csak” a társadalom fizet rá!

Lemondhat-e a társadalom egy olyan hatásos ösztönző eszközről, mint a teljesítménybér? Feleljünk erre Nyers Rezsőnek, a párt Politikai Bizottsága tagjának, a Központi Bizottság titkárnak szavaival, aki a közelmúltban megjelent egyik tanulmányában — „Népgazdaságunk a szocializmus építésének útján”, Kossuth Könyvkiadó — így fogalmaz: „...1985-re társadalmunk összmunkaidő-alapja lényegében nem haladja meg az 1970. évi. Ebből következik, hogy a jövőben gazdasági növekedésünk ütemét alapvetően az egy munkaóra számitott termelékenység emelkedésének a dinamikája határozza meg”. Azaz nem lehet lemondani egyetlen hatásos eszközről, így a teljesítménybérrel sem.

Ez elvont igazság. A gyakorlatnak, a vállalatok és az iparirányítás gyakorlatának kell igazodnia, hogy mint sok másban, ebben is egyek a szavak és a tettek, akik csak dolgozni szeretnek, azoknak fizetessenek akik pedig sokat és jól dolgoznak, azok kapják meg teljesítményük bérért, hiánytalanul.

M. O.

Tarjában javítják a fűtésrendszert

Évek óta vajdó ügy jutott reményteljes szakaszba: az Inगतlankezelő Vállalat megrendelésére a Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalat megkezdte a 326. számú tarjani épület fűtésrendszerének javítását. Az előzményekről lapunkban már többször beszámoltunk, s arról szintén, hogy szakértői vizsgálat tisztázta véglegesen, miért hidegek a tízemeles toronyházak szélső lakásai.

Tölgyesi Béla, a városi tanács vb építési és közlekedési osztályának vezetője kérdésünkre elmondta: a szakvélemény alapján a Szegedi megyei Tervező Vállalat megállapította milyen intézkedések, műszaki változtatások szükségesek a hibák megszüntetése érdekében. Először — kísérletképpen — a 326. számú házban módosítják a fűtésrendszert, a legtöbb panasz évek óta innen származik. A Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalat először szabályozóselepeket szerel a vezetékekrendszerbe.

A munka kielégítően halad, nem utolsósorban azért, mert időközben a Szegedi Tervező Vállalat — a házak generáltervezője — megváltoztatta elutasító álláspontját, és szakemberei is részt kértek a munkában; tanácsaik, véleményük szerint szakaszolták a feladatokat. Ennek alapján — a szelepek beépítését követően — újra szabályozzák a fűtésrendszert, majd szükség szerint további változtatásokat haj-

Magyar siker a kertészeti világiállításán

A hamburgi kertészeti világiállításán — a Hungexpohoz érkezett pénteki jelentések szerint — a magyar kertészeti termékek sikere minden eddigi eredményt felülmúlt. Gyümölcs- és zöldségbemutatónk 53 arany-, 37 ezüst-, 17 bronzéremet, dísznövény-bemutatónk 2 ezüst- és 9 bronzéremet kapott. A hamburgi mezőgazdasági és kertészeti főbizottság szerint a legjobb külföldi gyümölcs- és zöldségkiállítást Magyarország mutatta be a világiállításra. Ezért különleges elismerésként a főbizottság tiszteletdíját a magyar bemutatót rendező Hungexpo érdemelte ki. A legfőbb gyümölcsválaszték bemutatásáért a délszász élelmiszeri, mezőgazdasági és erdészeti miniszter ezüstplakett különdíját nyertük el.

A dänstentmikliósi Micsurin Mezőgazdasági Termelőszövetkezet szőlő-, szőlőlé-, alma- és almaleőrtermékek bemutatója különdíjként díszoklevelet kapott, s hasonló díszoklevéllel jutalmazták a paprika és feldolgozott paprikatermék-bemutatókat is.

M. I.

Bővült az áruvásárlási kölcsönakció

A Belkereskedelmi Minisztérium az Országos Takarékpénztárral és a Magyar Nemzeti Bankkal egyetértésben október 8-tól a visszavonásig kibővíti az áruvásárlási kölcsönakcióban árusítható cikkek körét hűtőrolós villanykályhával, villanyboy-

lerral, konyhai légtisztító készülékkel, és a jugoszláv importból származó bútorral. A cikklistában szereplő többi bútorhoz hasonlóan a jugoszláv importbútor is 20 százalékos előlegfizetés alapján forgalmazható ebben a kölcsönakcióban. (MTI)